

DECIZIE nr. 380 din 26 mai 2015

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor [art. 22 alin. \(3\) din Legea nr. 255/2010](#) privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, raportate la sintagma "la data întocmirii raportului de expertiză" cuprinsă în dispozițiile [art. 26 alin. \(2\) din Legea nr. 33/1994](#) privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică

EMITENT

• **CURTEA CONSTITUȚIONALĂ**

Publicat în **MONITORUL OFICIAL nr. 527 din 15 iulie 2015**

Data intrării în vigoare 15-07-2015

Augustin Zegrean	- președinte
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Puskas Valentin Zoltan	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Benke Karoly	- magistrat-asistent-șef

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Liviu Drăgănescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor [art. 22 alin. \(3\) din Legea nr. 255/2010](#) privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, raportate la sintagma "la data întocmirii raportului de expertiză" cuprinsă în dispozițiile [art. 26 alin. \(2\) din Legea nr. 33/1994](#) privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, excepție ridicată de Statul român, reprezentat de Ministerul Transporturilor prin Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România - S.A. din București, în Dosarul nr. 9.627/86/2013 al Curții de Apel Suceava - Secția I civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 492D/2015.

2. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Președintele dispune a se face apelul și în dosarele nr. 493D-497D/2015, nr. 515D-521D/2015, nr. 558D-570D/2015, nr. 574D-585D/2015, nr. 604D-611D/2015, nr. 630D-641D/2015, nr. 676D-682D/2015 și nr. 687D-696D/2015, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a [art. 22 alin. \(3\) din Legea nr. 255/2010](#) privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, raportate la sintagma "la data întocmirii raportului de expertiză" cuprinsă în dispozițiile [art. 26 alin. \(2\) din Legea nr. 33/1994](#) privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, excepție ridicată de Statul român, reprezentat de Ministerul Transporturilor prin Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România - S.A. din București, în dosarele nr. 8.193/86/2013, nr. 10.628/86/2013, nr. 8.722/86/2013, nr. 9.379/86/2013, nr. 16.376/86/2011*, nr. 11.196/86/2013, nr. 14.263/86/2013*, nr. 4.173/86/2013, nr. 5.385/86/2013, nr. 4.468/86/2013, nr. 6.297/86/2013, nr. 10.627/86/2013, nr. 4.593/86/2013, nr. 7.634/86/2013, nr. 8.192/86/2013, nr. 9.117/86/2013, nr. 10.534/86/2013, nr. 11.283/86/2013, nr. 11.558/86/2013, nr. 206/86/2014, nr. 259/86/2014, nr. 322/86/2014, nr. 1.090/86/2014, nr. 1.712/86/2014, nr. 8.048/86/2013, nr. 14.457/86/2011*, nr. 8.134/86/2012*, nr. 2.976/86/2013, nr. 4.145/86/2013, nr. 4.608/86/2013, nr. 8.240/86/2013, nr. 8.288/86/2013, nr. 8.561/86/2013, nr. 9.115/86/2013, nr. 9.819/86/2013, nr. 10.137/86/2013, nr. 10.536/86/2013, nr. 2.578/86/2012*, nr. 2.632/86/2012*, nr. 3.999/86/2013, nr. 6.398/86/2013, nr. 9.736/86/2013, nr. 9.866/86/2013, nr. 11.435/86/2013, nr. 50/39/2014, nr. 2.735/86/2013, nr. 8.047/86/2013, nr. 8.194/86/2013, nr. 8.252/86/2013, nr. 14.409/86/2011*, nr. 1.823/86/2012*, nr. 4.280/86/2013, nr. 5.695/86/2013, nr. 6.484/86/2013, nr. 6.300/86/2013, nr. 10.053/86/2013, nr. 9.576/86/2013, nr. 6.299/86/2013, nr. 6.230/86/2013, nr. 6.603/86/2013, nr. 7.330/86/2013, nr. 7.331/86/2013, nr. 7.449/86/2013, nr. 11.909/86/2013, nr. 4.000/86/2013, nr. 4.380/86/2013, nr. 4.381/86/2013, nr. 5.462/86/2013, nr. 6.469/86/2013, nr. 7.656/86/2013, nr. 8.239/86/2013, nr. 8.386/86/2013, nr. 9.114/86/2013 și nr. 9.480/86/2013 ale Curții de Apel Suceava - Secția I civilă.

4. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de citare este legal îndeplinită.

5. Curtea, având în vedere obiectul excepțiilor de neconstituționalitate ridicate în dosarele sus menționate, din oficiu, pune în discuție conexarea dosarelor nr. 493D-497D/2015, nr. 515D-521D/2015, nr. 558D-570D/2015, nr. 574D-585D/2015, nr. 604D-611D/2015, nr. 630D-641D/2015, nr. 676D-682D/2015 și nr. 687D-696D/2015 la Dosarul nr. 492D/2015.

6. Reprezentantul Ministerului Public este de acord cu propunerea de conexare a dosarelor menționate.

7. Curtea, în temeiul dispozițiilor [art. 53 alin. \(5\) din Legea nr. 47/1992](#), dispune conexarea dosarelor nr. 493D-497D/2015, nr. 515D-521D/2015, nr. 558D-570D/2015, nr. 574D-585D/2015, nr. 604D-611D/2015, nr. 630D-641D/2015, nr. 676D-682D/2015 și nr. 687D-696D/2015 la Dosarul nr. 492D/2015, care este primul înregistrat.

8. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de admitere a excepției de neconstituționalitate, invocând, în acest sens, considerentele care au stat la baza pronunțării [Deciziei Curții Constituționale nr. 12 din 15 ianuarie 2015](#).

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

9. Prin încheierile din 10, 11, 12, 17, 18, 19, 25 și 26 martie 2015, pronunțate în dosarele nr. 9.627/86/2013, nr. 8.193/86/2013, nr. 10.628/86/2013, nr. 8.722/86/2013, nr. 9.379/86/2013, nr. 16.376/86/2011*, nr. 11.196/86/2013, nr. 14.263/86/2013*, nr. 4.173/86/2013, nr. 5.385/86/2013, nr. 4.468/86/2013, nr. 6.297/86/2013, nr. 10.627/86/2013, nr. 4.593/86/2013, nr. 7.634/86/2013, nr. 8.192/86/2013, nr. 9.117/86/2013, nr. 10.534/86/2013, nr. 11.283/86/2013, nr. 11.558/86/2013, nr. 206/86/2014, nr. 259/86/2014, nr. 322/86/2014, nr. 1.090/86/2014, nr. 1.712/86/2014, nr. 8.048/86/2013, nr. 14.457/86/2011*, nr. 8.134/86/2012*, nr. 2.976/86/2013, nr. 4.145/86/2013, nr. 4.608/86/2013, nr. 8.240/86/2013, nr. 8.288/86/2013, nr. 8.561/86/2013, nr. 9.115/86/2013, nr. 9.819/86/2013, nr. 10.137/86/2013, nr. 10.536/86/2013, nr. 2.578/86/2012*, nr. 2.632/86/2012*, nr. 3.999/86/2013, nr. 6.398/86/2013, nr. 9.736/86/2013, nr. 9.866/86/2013, nr. 11.435/86/2013, nr. 50/39/2014, nr. 2.735/86/2013, nr. 8.047/86/2013, nr. 8.194/86/2013, nr. 8.252/86/2013, nr. 14.409/86/2011*, nr. 1.823/86/2012*, nr. 4.280/86/2013, nr. 5.695/86/2013, nr. 6.484/86/2013, nr. 6.300/86/2013, nr. 10.053/86/2013, nr. 9.576/86/2013, nr. 6.299/86/2013, nr. 6.230/86/2013, nr. 6.603/86/2013, nr. 7.330/86/2013, nr. 7.331/86/2013, nr. 7.449/86/2013, nr. 11.909/86/2013, nr. 4.000/86/2013, nr. 4.380/86/2013, nr. 4.381/86/2013, nr. 5.462/86/2013, nr. 6.469/86/2013, nr. 7.656/86/2013, nr. 8.239/86/2013, nr. 8.386/86/2013, nr. 9.114/86/2013 și nr. 9.480/86/2013, Curtea de Apel Suceava - Secția I civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor [art. 22 alin. \(3\) din Legea nr. 255/2010](#) privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, raportate la sintagma "la data întocmirii raportului de expertiză" cuprinsă în dispozițiile [art. 26 alin. \(2\) din Legea nr. 33/1994](#) privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, excepție ridicată de Statul român, reprezentat de Ministerul Transporturilor prin Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România - S.A. din București, în cauze aflate în stadiul procesual al apelului, având ca obiect soluționarea cererilor formulate de către persoanele expropriate împotriva hotărârilor de stabilire a cuantumului despăgubirii emise de Comisia de verificare a dreptului de proprietate sau a altui drept real.

10. În motivarea excepției de neconstituționalitate se apreciază că, potrivit dispozițiilor legale criticate, valoarea despăgubirilor la care este îndreptățită persoana expropriată se stabilește în funcție de data întocmirii raportului de expertiză "în litigiul în care se contestă decizia de expropriere"; or, această operațiune trebuie realizată în funcție de momentul transferului dreptului de proprietate din patrimoniul persoanei expropriate în cel al expropriatorului. În sensul celor de mai sus, autorul excepției de neconstituționalitate arată că [Legea nr. 33/1994](#) - în cuprinsul căreia se regăsește norma la care se trimite - prevede o procedură de expropriere diferită față de cea specială reglementată de [Legea nr. 255/2010](#). Astfel, potrivit [Legii nr. 33/1994](#), instanța judecătorească este sesizată în mod direct cu cererea de expropriere, fiind investită să se pronunțe cu privire la pretenția de expropriere, întinderea imobilului expropriat și valoarea despăgubirilor, fără derularea vreunei proceduri prealabile; în schimb, în reglementarea [Legii nr. 255/2010](#), despăgubirile cuvenite persoanei expropriate se stabilesc în cadrul unei proceduri administrative prealabile, prin hotărârea emisă de expropriator, transferul dreptului de proprietate operează de drept la data emiterii actului administrativ de expropriere, ulterior consemnării sumelor aferente despăgubirii, iar contestația împotriva deciziei de expropriere nu suspendă transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile. Întrucât, potrivit [Legii nr. 255/2010](#), transferul dreptului de proprietate operează la momentul emiterii hotărârii de expropriere, nu există nicio rațiune obiectivă pentru calculul despăgubirilor în funcție de o altă dată ulterioară la care, în eventualitatea formulării unei contestații, se întocmește raportul de expertiză judiciară.

11. Totodată, se susține că decizia de expropriere poate fi contestată în cadrul termenului general de prescripție, astfel încât pot apărea decalaje de timp importante între datele la care se întocmesc rapoartele de expertiză în cadrul contestațiilor formulate de persoanele expropriate la același moment, aceste date putând să difere, așadar, în raport cu momentul formulării contestației și cu momentul în care este efectuat raportul de expertiză, fapt care duce la stabilirea unor despăgubiri diferențiate doar în raport cu momentul evaluării, iar nu în raport cu valoarea reală a bunului de la data exproprierii. Asemenea diferențieri nu au o justificare obiectivă și sunt de natură să deturneze valoarea justă a despăgubirii cuvenite în raport cu momentul transferului dreptului de proprietate.

12. Autorul excepției invocă, în sensul celor de mai sus, și [Decizia Curții Constituționale nr. 12 din 15 ianuarie 2015](#).

13. Curtea de Apel Suceava - Secția I civilă, invocând considerentele care au stat la baza pronunțării [Deciziei Curții Constituționale nr. 12 din 15 ianuarie 2015](#), apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată.

14. Potrivit prevederilor [art. 30 alin. \(1\) din Legea nr. 47/1992](#), încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

15. Avocatul Poporului apreciază că excepția de neconstituționalitate ridicată este inadmisibilă, întrucât, prin [Decizia nr. 12 din 15 ianuarie 2015](#), s-a stabilit în mod expres obligația legiuitorului de a modifica în mod corespunzător [Legea nr. 255/2010](#) pentru a da efecte depline deciziei anterior menționate. Având în vedere că atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor Curții Constituționale sunt general obligatorii și se impun cu aceeași forță tuturor subiectelor de drept, rezultă obligația Parlamentului și a autorităților și instituțiilor publice implicate în derularea procedurii de expropriere pentru utilitate publică să respecte cele stabilite prin decizia menționată. Îndeplinirea obligației de corelare a legii speciale în privința momentului de la care operează transferul dreptului de proprietate,

cu stabilirea despăgubirilor la valoarea imobilului de la data exproprierii, ce revine puterii legiuitoare, se impune cu necesitate pentru înlăturarea actului normativ fundamentat pe norme care au fost deja declarate ca fiind neconstituționale.

16. Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, punctele de vedere ale Avocatului Poporului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și [Legea nr. 47/1992](#), reține următoarele:

17. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale [art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992](#), să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

18. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă dispozițiile [art. 22 alin. \(3\) din Legea nr. 255/2010](#) privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 853 din 20 decembrie 2010, raportate la sintagma "la data întocmirii raportului de expertiză" cuprinsă în dispozițiile [art. 26 alin. \(2\) din Legea nr. 33/1994](#) privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 472 din 5 iulie 2011, care au următorul cuprins:

- [Art. 22 alin. \(3\) din Legea nr. 255/2010](#): "(3) Acțiunea formulată în conformitate cu prevederile prezentului articol se soluționează potrivit dispozițiilor [art. 21-27 din Legea nr. 33/1994](#) privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, în ceea ce privește stabilirea despăgubirii".;

- [Art. 26 alin. \(2\) din Legea nr. 33/1994](#): "(2) La calcularea cuantumului despăgubirilor, experții, precum și instanța vor ține seama de prețul cu care se vând, în mod obișnuit, imobilele de același fel în unitatea administrativ-teritorială, la data întocmirii raportului de expertiză, precum și de daunele aduse proprietarului sau, după caz, altor persoane îndreptățite, luând în considerare și dovezile prezentate de aceștia."

19. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 16 alin. (1) privind egalitatea în fața legii și art. 44 alin. (3) potrivit căroră "Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire". Totodată, sunt invocate, prin prisma art. 20 din Constituție, și prevederile art. 1 privind protecția proprietății din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

20. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că, prin [Decizia nr. 12 din 15 ianuarie 2015](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 152 din 3 martie 2015, a constatat neconstituționalitatea prevederilor [art. 9 teza a doua din Legea nr. 198/2004](#) privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale, raportate la sintagma "la data întocmirii raportului de expertiză" cuprinsă în dispozițiile [art. 26 alin. \(2\) din Legea nr. 33/1994](#), și nu în sine a dispozițiilor [art. 26 alin. \(2\) din Legea nr. 33/1994](#). Așadar, decizia de constatare a neconstituționalității a vizat conținutul normativ integrat normei de trimitere, respectiv [art. 9 teza a doua din Legea nr. 198/2004](#), și nu conținutul normativ propriu-zis al [art. 26 alin. \(2\) din Legea nr. 33/1994](#). Având în vedere acest aspect, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor [art. 22 alin. \(3\) din Legea nr. 255/2010](#) raportate la sintagma "la data întocmirii raportului de expertiză" cuprinsă în [art. 26 alin. \(2\) din Legea nr. 33/1994](#) îndeplinește condiția de admisibilitate rezultată din interpretarea per a contrario a dispozițiilor [art. 29 alin. \(3\) din Legea nr. 47/1992](#), potrivit căroră "Nu pot face obiectul excepției prevederile constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale" (a se vedea mutatis mutandis [Decizia nr. 307 din 28 aprilie 2015*](#)), nepublicată la data pronunțării prezentei decizii).

Notă

*) [Decizia nr. 307 din 28 aprilie 2015](#) a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 462 din 26 iunie 2015.

21. Curtea reține că, în jurisprudența sa, s-a mai pronunțat cu privire la constituționalitatea [Legii nr. 255/2010](#), și anume prin [Decizia nr. 7 din 18 ianuarie 2011](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 244 din 7 aprilie 2011, [Decizia nr. 1.566 din 6 decembrie 2011](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 88 din 3 februarie 2012, [Decizia nr. 20 din 17 ianuarie 2012](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 224 din 4 aprilie 2012, [Decizia nr. 29 din 19 ianuarie 2012](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 152 din 7 martie 2012, sau [Decizia nr. 316 din 29 martie 2012](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 386 din 8 iunie 2012, fără să fi antamat problema ridicată de autorul prezentei excepții de neconstituționalitate, respectiv corelarea cuantumului despăgubirii judiciare cu momentul transferului dreptului de proprietate.

22. Pentru a analiza criticile de neconstituționalitate formulate, Curtea trebuie să stabilească momentul la care se produce transferul dreptului de proprietate în ipoteza exproprierii reglementate de [Legea nr. 255/2010](#). În acest sens, Curtea observă că, potrivit [art. 4 din Legea nr. 255/2010](#), procedura de expropriere parcurge patru etape, după cum

urmează: a) aprobarea indicatorilor tehnico-economici ai lucrărilor de interes național, județean sau local; b) consemnarea sumei individuale aferente reprezentând plata despăgubirii pentru imobilele care fac parte din coridorul de expropriere și afișarea listei proprietarilor imobilelor; c) transferul dreptului de proprietate; și d) finalizarea formalităților aferente procedurii de expropriere.

23. Potrivit [art. 9 alin. \(4\) din Legea nr. 255/2010](#), transferul dreptului de proprietate asupra imobilelor din proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice în proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale și în administrarea expropriatorului operează de drept la data emiterii actului administrativ de expropriere de către expropriator, ulterior consemnării sumelor aferente despăgubirii. În acest sens, expropriatorul are obligația consemnării sumelor individuale reprezentând plata despăgubirii la dispoziția proprietarilor de imobile, individualizați conform listei proprietarilor afectați, așa cum rezultă din evidențele Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară sau ale unităților administrativ-teritoriale, să notifice intenția de expropriere - pentru că, în mod corelativ, persoanele expropriate au obligația prezentării la sediul expropriatorului, în vederea stabilirii unei juste despăgubiri - și numai după aceea poate emite actul administrativ de expropriere. În termen de 5 zile de la emiterea deciziei de expropriere, expropriatorul numește comisia de verificare a dreptului de proprietate ori a altui drept real în temeiul căruia cererea de despăgubire a fost formulată [\[art. 18 din Legea nr. 255/2010\]](#), care constată, printr-un proces-verbal, acceptarea sau, după caz, neacceptarea cuantumului despăgubirii de către proprietar sau titularii altor drepturi reale asupra imobilului supus exproprierii [a se vedea și [art. 15 alin. \(12\) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010](#) privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, aprobate prin [Hotărârea Guvernului nr. 53/2011](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 84 din 1 februarie 2011]. În toate cazurile, după semnarea procesului-verbal, potrivit art. 16 alin. (1) din aceleași norme metodologice, această comisie emite o hotărâre de stabilire a cuantumului despăgubirii. În cazul în care titularul sau unul dintre titularii dreptului real, aflați în concurs, nu este de acord cu cuantumul despăgubirii, suma reprezentând despăgubirea se consemnează pe numele titularului sau, după caz, al titularilor [\[art. 19 alin. \(11\) din Legea nr. 255/2010\]](#). În această ipoteză, expropriatul nemulțumit se poate adresa instanței judecătorești competente în termenul general de prescripție, care curge de la data la care i-a fost comunicată hotărârea de stabilire a cuantumului despăgubirii, sub sancțiunea decăderii, fără a putea contesta transferul dreptului de proprietate către expropriator asupra imobilului supus exproprierii, iar exercitarea căilor de atac nu suspendă efectele hotărârii de stabilire a cuantumului despăgubirii și transferului dreptului de proprietate [\[art. 22 alin. \(1\) din Legea nr. 255/2010\]](#). În continuare, art. 22 alin. (3) din lege prevede că acțiunea formulată se soluționează potrivit dispozițiilor [art. 21-27 din Legea nr. 33/1994](#) privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, în ceea ce privește stabilirea despăgubirii.

24. Din cele anterior menționate rezultă că, deși transferul dreptului de proprietate asupra imobilelor din proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice în proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale și în administrarea expropriatorului operează de drept la data emiterii actului administrativ de expropriere de către expropriator, în ipoteza în care persoana expropriată nu este de acord cu cuantumul despăgubirii stabilite pe cale administrativă, aceasta urmează a beneficia de o despăgubire stabilită pe cale judiciară al cărei quantum nu se raportează la data transferului dreptului de proprietate, ci la cea a realizării expertizei. În schimb, [Legea nr. 33/1994](#), legea generală în materie de expropriere, prevede transferul dreptului de proprietate la data îndeplinirii obligațiilor impuse expropriatorului prin hotărârea judecătorească de expropriere; de aceea, în acest din urmă caz este just ca expertiza judiciară să se realizeze într-un moment temporal cât mai apropiat de pronunțarea hotărârii judecătorești.

25. Curtea reține că o soluție legislativă similară a format obiectul controlului de constituționalitate, în acest sens pronunțându-se [Decizia nr. 12 din 15 ianuarie 2015](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 152 din 3 martie 2015. Prin această decizie Curtea a constatat neconstituționalitatea [art. 9 teza a doua din Legea nr. 198/2004](#) privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale, în forma anterioară modificărilor aduse prin [Legea nr. 184/2008](#) pentru modificarea și completarea [Legii nr. 198/2004](#) privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale, raportate la sintagma "la data întocmirii raportului de expertiză" cuprinsă în dispozițiile [art. 26 alin. \(2\) din Legea nr. 33/1994](#) privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, așadar, o reglementare legală anterioară [Legii nr. 255/2010](#), text cu un conținut normativ similar cu cel ce face obiectul excepției de neconstituționalitate analizate în cauza de față.

26. Prin decizia menționată (paragrafele 23-25) Curtea a statuat că stabilirea cuantumului despăgubirii este o măsură conexă și indisolubil legată de momentul transferului dreptului de proprietate, întrucât acest moment este cel determinant în raportul juridic ce se naște între expropriat și expropriator, iar nu de vreun alt moment ulterior stabilit aleatoriu. În consecință, în această privință legiuitorul nu are nicio marjă de apreciere, valoarea bunului expropriat neputând fi alta decât cea stabilită la momentul contemporan realizării transferului dreptului. Dacă în privința exproprierii reglementate de legea generală această exigență constituțională este pe deplin respectată prin dispozițiile [art. 26 alin. \(2\) din Legea nr. 33/1994](#), cuantumul despăgubirilor fiind stabilit la un moment apropiat în timp, contemporan transferului dreptului de proprietate, în privința [legii speciale, în speță fiind vorba de Legea nr. 198/2004](#), în forma anterioară modificărilor aduse prin [Legea nr. 184/2008](#), aplicarea [art. 26 alin. \(2\) din Legea nr. 33/1994](#), respectiv sintagma "la data întocmirii raportului de expertiză", generează o situație juridică ce se abate de la o

asemenea finalitate, în sensul că expertiza judiciară dispusă nu reflectă valoarea bunului de la momentul contemporan realizării transferului dreptului, ci o valoare de la un moment ulterior care nu este cert. Rezultă că, determinându-se în acest fel cuantumul despăgubirii, aceasta nu mai este "dreaptă" în sensul art. 44 alin. (3) din Constituție, cuantumul ei nefiind contemporan momentului transferului dreptului de proprietate, soluție de principiu cu valoare constituțională. Prin urmare, Curtea a admis excepția de neconstituționalitate formulată și a reținut că la calcularea cuantumului despăgubirilor solicitate potrivit [art. 9 teza a doua din Legea nr. 198/2004](#), în forma anterioară modificărilor aduse prin [Legea nr. 184/2008](#), experții și instanța de judecată vor ține seama de prețul cu care se vând, în mod obișnuit, imobilele de același fel în unitatea administrativ-teritorială, la momentul transferului dreptului de proprietate.

27. Raportând considerentele de principiu reținute în jurisprudența sa la cauza de față, Curtea constată că valoarea bunului expropriat nu poate fi alta decât cea stabilită la momentul contemporan realizării transferului dreptului, finalitate urmărită atât prin [Legea nr. 33/1994](#), cât și prin jurisprudența Curții Constituționale. Aplicarea tale quale în ipoteza determinării cuantumului despăgubirii prevăzute de [Legea nr. 255/2010](#) a dispozițiilor [art. 26 alin. \(2\) din Legea nr. 33/1994](#), respectiv sintagma "la data întocmirii raportului de expertiză", generează o situație juridică ce se abate de la finalitatea anterior referită, în sensul că expertiza judiciară dispusă nu reflectă valoarea bunului de la momentul contemporan realizării transferului dreptului, ci o valoare de la un moment ulterior care nu este cert. În consecință, despăgubirea stabilită prin raportare la momentul întocmirii raportului de expertiză, adică în cursul procesului, nu este "dreaptă" (nu are un caracter just) deoarece cuantumul ei nu este contemporan momentului transferului dreptului de proprietate, soluție de principiu cu valoare constituțională.

28. Având în vedere că dispozițiile legale criticate cuprind o soluție legislativă similară cu cea constatată ca fiind neconstituțională, Curtea urmează să constate că cele statuate în [Decizia nr. 12 din 15 ianuarie 2015](#) se aplică mutatis mutandis și în cauza de față. Curtea constată astfel contrarietatea soluției legislative criticate în raport cu art. 44 alin. (3) din Constituție, fără a mai apela la standardul convențional în materie, acesta fiind inferior ca protecție celui național (a se vedea și paragraful 23 din [Decizia nr. 12 din 15 ianuarie 2015](#)).

29. De asemenea, având în vedere raportarea criticii de neconstituționalitate și la dispozițiile art. 16 alin. (1) din Constituție, Curtea constată și existența unei discriminări (cu privire la noțiunea de discriminare, a se vedea [Decizia nr. 1 din 8 februarie 1994](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994, și [Decizia nr. 755 din 16 decembrie 2014](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 101 din 9 februarie 2015) între tratamentul juridic aplicat persoanelor care au fost de acord cu cuantumul despăgubirii și cele care nu au fost de acord cu aceasta în privința bunurilor imobile expropriate, întrucât, deși sunt în aceeași situație juridică din punct de vedere al momentului realizării transferului dreptului de proprietate asupra imobilului, legiuitorul operează cu unități de măsură diferite între acestea, raportând cuantumul despăgubirilor fie la momentul realizării transferului dreptului, fie la cel al realizării expertizei judiciare. În aceste condiții, pentru același imobil cuantumul despăgubirii poate varia în mod substanțial în funcție de aprecierea sau deprecierea valorii acestuia în timp. Or, aplicarea unui asemenea tratament juridic diferențiat în privința persoanelor care nu au fost de acord cu valoarea despăgubirii stabilite pe cale administrativă pentru bunurile lor imobile expropriate nu are o justificare obiectivă și rezonabilă, exercitarea unui drept constituțional - accesul liber la justiție - neputându-i pune pe titularii dreptului la despăgubire într-o situație de inferioritate juridică. Rezultă așadar o încălcare a dispozițiilor constituționale ale art. 16 coroborate cu ale art. 44 alin. (2) teza întâi, sub aspectul garantării și ocrotirii dreptului de proprietate privată în mod egal de lege, indiferent de titular, și alin. (3), sub aspectul modului de stabilire a despăgubirii.

30. Prin [Decizia nr. 12 din 15 ianuarie 2015](#), paragraful 26, Curtea a observat că "soluția legislativă constatată ca fiind neconstituțională se regăsește atât în [art. 9 alin. \(3\) din Legea nr. 198/2004](#), astfel cum a fost modificat prin [art. IV pct. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 228/2008](#), în vigoare în perioada 5 ianuarie 2009 - 22 decembrie 2010, cât și în [art. 22 alin. \(3\) din Legea nr. 255/2010](#), revenind legiuitorului obligația constituțională de a modifica în mod corespunzător legea în vigoare pentru a da efecte depline prezentei decizii a Curții Constituționale". Cu privire la acest aspect, Curtea constată că, de la data publicării deciziei antereferite, respectiv 3 martie 2015, și până la pronunțarea prezentei decizii, legiuitorul nu a intervenit pentru a da efecte depline [Deciziei nr. 12 din 15 ianuarie 2015](#), fiind perpetuată existența normativă a unei soluții legislative care, deși nu își pierduse prezumția de constituționalitate, suferea de aceleași vicii de neconstituționalitate precum [art. 9 teza a doua din Legea nr. 198/2004](#), în forma anterioară modificărilor aduse prin [Legea nr. 184/2008](#). Or, caracterul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale nu poate fi înfrânt nici prin rămânerea legiuitorului în pasivitate și nici prin adoptarea unei soluții legislative care tinde să păstreze conținutul normativ al celei constatate ca fiind neconstituțională (ad similib, a se vedea [Decizia nr. 1.018 din 19 iulie 2010](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 22 iulie 2010, [Decizia nr. 335 din 10 martie 2011](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 355 din 23 mai 2011, sau [Decizia nr. 463 din 17 septembrie 2014](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 704 din 25 septembrie 2014).

31. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al [art. 29 din Legea nr. 47/1992](#), cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate formulată de Statul român, reprezentat de Ministerul Transporturilor prin Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România - S.A. din București, în dosarele nr. 9.627/86 /2013, nr. 8.193/86/2013, nr. 10.628/86/2013, nr. 8.722/86/2013, nr. 9.379/86/2013, nr. 16.376/86/2011*, nr. 11.196 /86/2013, nr. 14.263/86/2013*, nr. 4.173/86/2013, nr. 5.385/86/2013, nr. 4.468/86/2013, nr. 6.297/86/2013, nr. 10.627 /86/2013, nr. 4.593/86/2013, nr. 7.634/86/2013, nr. 8.192/86/2013, nr. 9.117/86/2013, nr. 10.534/86/2013, nr. 11.283 /86/2013, nr. 11.558/86/2013, nr. 206/86/2014, nr. 259/86/2014, nr. 322/86/2014, nr. 1.090/86/2014, nr. 1.712/86 /2014, nr. .8048/86/2013, nr. 14.457/86/2011*, nr. 8.134/86/2012*, nr. 2.976/86/2013, nr. 4.145/86/2013, nr. 4.608/86 /2013, nr. 8.240/86/2013, nr. 8.288/86/2013, nr. 8.561/86/2013, nr. 9.115/86/2013, nr. 9.819/86/2013, nr. 10.137/86 /2013, nr. 10.536/86/2013, nr. 2.578/86/2012*, nr. 2.632/86/2012*, nr. 3.999/86/2013, nr. 6.398/86/2013, nr. 9.736/86 /2013, nr. 9.866/86/2013, nr. 11.435/86/2013, nr. 50/39/2014, nr. 2.735/86/2013, nr. 8.047/86/2013, nr. 8.194/86 /2013, nr. 8.252/86/2013, nr. 14.409/86/2011*, nr. 1.823/86/2012*, nr. 4.280/86/2013, nr. 5.695/86/2013, nr. 6.484/86 /2013, nr. 6.300/86/2013, nr. 10.053/86/2013, nr. 9.576/86/2013, nr. 6.299/86/2013, nr. 6.230/86/2013, nr. 6.603/86 /2013, nr. 7.330/86/2013, nr. 7.331/86/2013, nr. 7.449/86/2013, nr. 11.909/86/2013, nr. 4.000/86/2013, nr. 4.380/86 /2013, nr. 4.381/86/2013, nr. 5.462/86/2013, nr. 6.469/86/2013, nr. 7.656/86/2013, nr. 8.239/86/2013, nr. 8.386/86 /2013, nr. 9.114/86/2013 și nr. 9.480/86/2013 ale Curții de Apel Suceava - Secția I civilă și constată că prevederile [art. 22 alin. \(3\) din Legea nr. 255/2010](#) privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, raportate la sintagma "la data întocmirii raportului de expertiză" cuprinsă în dispozițiile [art. 26 alin. \(2\) din Legea nr. 33/1994](#) privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, sunt neconstituționale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Curții de Apel Suceava - Secția I civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 26 mai 2015.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent-șef,

Benke Karoly
